

S. Sayısı : 152

Memurların tahsil müesseselerinde talebe olamayacaklarına dair kanun lâiyhası ve Dahiliye ve Maarif encümenleri mazbataları (I/582)

T. C.

Başvekâlet

Kararlar dairesi müdürlüğü

Sayı : 6/1144

21 - III - 1941

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Memurların tahsil müesseselerinde talebe olamayacakları hakkında Dahiliye, Millî müdafaa ve Maarif vekilliklerince müştereken hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 14 - III - 1941 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâiyhası esbabı mucibesile birlikte sunulmuştur.

Başvekil

Dr. R. Saydam

Mucip sebepler lâiyhası

Devlet daire ve müesseselerinde çalışanların aynı zamanda tahsil için yüksek okullara devamları bu daire ve müesseselerdeki işlerin intizamına ve süratle görülmesine mâni olmakta ve şef vaziyetindeki memurları tahsil maksadile kendilerinden istenen izinleri terviç edip etmemek hususunda tereddüde düşürmektedir.

Esas itibarile memurların daima vazife başında bulunmaları tabii ise de şimdiye kadar tahsile devam eden memurlara karşı müsaadekârlık gösterilmiş olması bu hususta bir kanun teklifini zarrurî kılmıştır.

Ancak orta öğretim müesseseleri için lüzumu kadar öğretmen bulunmaması dolayısıyla buralara 3976 numaralı kanuna göre muvakkaten tayin edilen lise mezunu yardımcı öğretmenler, ekseriya yüksek tahsil talebesi olduklarından bu gibilerin bir istisna mevzuu teşkil etmesine lüzum duyulmaktadır. Hususî okullarda öğretmenlik edenler Devlet memuru sayılmamakla beraber bunlar Maarif vekilliğince tayin edilmekte oldukları için kanunda vaziyetlerinin tasrihi faydalı görülmüştür. Aynı zamanda meslek bakımından ehliyetlerini arttırmak maksadile, Devlet daire ve müesseselerinin açtığı, kurslara sevk edilen memurları da kanunun şumulünden hariç tutmak tabii bulunmuştur.

Diğer taraftan kanunun kabulünden evvel yüksek tahsile devam etmek üzere vaziyet almış ve bu tahsili de yarılmış bulunanların tahsillerini bitirmelerine müsaade olunabilmesi, kendilerini mağdur etmemek bakımından gerekli görülmektedir,

Dahiliye encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Dahiliye encümeni

Esas No. 1/582

Karar No. 19

2 - IV - 1941

Yüksek Reisliğe

Memurların tahsil müesseselerinde talebe olmayacakları hakkında Dahiliye ve Millî Müdafaa ve Maarif vekilliklerince müştereken hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihasının gönderildiğine dair 21 mart 1941 tarihli ve 6/1144 numaralı Başvekâlet tezkeresi encümenimize havale kılındığından Maarif vekili ile Dahiliye ve Millî Müdafaa vekilliklerinden gönderilen memurlar hazır oldukları halde okundu ve müzakere olundu:

Amme hizmetini görmekle muvazzaf ve Memurin kanununun 51 nci maddesi mucibince günde sekiz saat çalışmakla mükellef bulunmalarına rağmen çalışma saatlerinde vazifelerinden ayrılarak yüksek tahsil için mekteplere devamlarına müsaade edilmesi, daire ve müesseselerdeki amme işlerinin matlup derecede cereyanını sekteye uğratacağı gibi aynı zamanda hem amme hizmeti görmek ve hem tahsile devam etmek meşgalesi birleştiği zaman her iki vazifenin de çok kere yarım kalmasını intaç edeceği bedihî olduğundan kanunun esas itibarile kabulü kararlaştırıldı.

Lâyihanın birinci maddesi; «Devlet daire ve müesseselerinde memur olanları» kanunun şümulü dairesine alıp belediye müesseselerinde vazife sahibi olanları ve hatta Devlet bütçesinden maaş değil de ücret alanları kanunun tatbik sahasından hariç bırakmak gibi yanlış bir telâkkiye imkân vermektedir. Halbuki kanunun maksadı, her hangi bir amme hizmeti daire veya müessesesinde gerek maaş ve gerek ücret mukabili vazife görmekte olanların çalışma saatlerinde vazifeleri başında bulunarak kendilerinden beklenen hizmetin sektesiz bir halde yapılması olduğuna göre maddenin (umumî ve mühlak bütçeler ile hususî idare ve belediye bütçelerinden maaş ve ücret alanlar) kaydile daha sarih ve şamil olarak yazılması muvafık olacağı düşünüldü ve metin o suretle tashih edildi.

Lâyihanın ikinci maddesinin müzakeresi sıra-

sında Maarif vekili tarafından verilen izahattan; fakültelerin doktora sınıfında tahsil görmekte olanlar arasında Üniversitenin müstakbel bir profesörü olabilmek kabiliyetini gösterenlerin Üniversite asistanlığı vazifesini almalarında, bu kısım memurların çalışma saat ve tarzlarına göre bir mahzur bulunmadığı anlaşıldığından lâyiha metnine bunların dahi ilâve edilmesi ve bir de yardımcı öğretmenlere ait esas kanunun numarası 2624 olup 3979 numaralı kanun, bu esas kanunun tatbik müddetini uzatan ferî bir kanun bulunmasına nazaran madde hükmünün de esas kanuna istinat ettirilmesi muvafık görülerek metin o suretle değiştirildi.

Lâyihanın 3 ncü maddesine; kurslar ile aynı mahiyeti haiz olan okulların dahi, tatbikattan dar bir telâkkiye mahal vermemiş olmak için ilâve edilmesi tevsip kılındı.

Lâyihanın dördüncü maddesi üzerinde yürütülen mütalecalar neticesinde; kanunun neşri tarihinde devam etmekte bulunduğu yüksek müessesenin tahsil müddetini yarısına kadar getirmiş olanların mütebaki yarım müddeti dahi ikmal etmelerine müsaade edilmesi bir adalet fikri icaplarına müstenit ise; adalet hududunun nisfiyet ile değil tamamiyet ile gerçekleşmesi yine adalet icaplarından bulunmasına mebnî kanunun neşri tarihinde her hangi bir yüksek tahsil müessesesine devam etmekte bulunanların tahsile devam etmelerine müsaade olunması ve şu kadar ki bir tedris senesi hitamında sııftı terfi edemiyerek muayyen tahsil müddetinin uzamasına mahal verenlerden bu kanunî müsaadenin derhal geri alınması kararlaştırıldı ve metin bu şekilde tadil edildi.

Havalesi mucibince Maarif encümenine tevdi olunmak üzere Yüksek Reisliğe takdim kılındı.

Da. E. Reisi Reis V. M. M. Kâtip
Tekirdağ Çoruh Mardin Yozgad
C. Uybadın Atıf Tüzün Edib Ergin S. Korkmaz

Ankara	Ankara	Antalya
<i>Ekrem Ergun</i>	<i>Fevzi Daldal</i>	<i>R. Kaplan</i>
Balıkesir	Bursa	Çanakkale
<i>S. Uzay</i>	<i>Fatin Güvendiren</i>	<i>H. Ergeneli</i>
Çankırı	Çoruh	Erzurum
<i>A. Doğan</i>	<i>İ. Kemal Alpsar</i>	<i>N. Elgün</i>

Erzurum

(4) ncü maddeye iştirak etmiyorum. Bu madde kanunun ruhuna uygun değildir. Amme hukukunu, müsavati, inzibat ahengini ihlâl ede-

gelmekte olan bir müsamahanın kanun ile tevsiki demektir.

Zeki Soydemir

Gaziantep	İçel	İzmir
<i>Dr. A. Melek</i>	<i>T. C. Beriker</i>	<i>M. Aldemir</i>
Kars	Konya	Kütahya
<i>E. Özoğuz</i>	<i>Ş. Ergun</i>	<i>Sadri Ertem</i>
Malatya	Maraş	Trabzon
<i>E. Barkan</i>	<i>Z. Kayran</i>	<i>S. Abanozoğlu</i>
Zonguldak	Zonguldak	
<i>İ. E. Bozkurt</i>	<i>Rifat Vardar</i>	

Maarif encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Maarif encümeni

Esas No. 1/582

Karar No. 8

17 - IV - 1941

Yüksek Reisliğe

Memurların tahsil müesseselerinde talebe olamayacakları hakkında Dahiliye, Millî Müdafaa ve Maarif vekilliklerince müşterek olarak hazırlanan kanun lâyihası, Dahiliye encümeninin tadili sureti ve mazbatasile birlikte Maarif ve Dahiliye vekilleri ve Millî Müdafaa vekilliklerinden gönderilen memur hazır buldukları halde tetkik ve müzakere olundu.

Lâyihanın tanzimi için Hükümetçe ileri sürülen sebeplerin birincisi Memur kanununun 51 nci maddesi mucibince günde sekiz saat çalışmakla mükellef bulunan memurların yüksek tahsil müesseselerine devamlarına müsaade olunması günün muhtelif saatlerinde vazifelerinden ayrılmaları ve neticede âmme hizmetlerinin sekteye uğramasına vesile vermeleri mahzurdur. İkincisi memurluk vazifesile tahsil meselesi birleştiği zaman her ikisinin de yarım kalacağı mütalesidir. Bu sebepler hem âmme hizmetlerinin selâmeti, hem yüksek tahsilin mükemmeliyeti bakımlarından Encümenimizce dahi tamamen yerinde görülmüş ve lâyihanın esas itibarile kabulü muvafık görülmüştür.

Birinci madde Hükümetin teklifinde «Devlet daire ve müesseselerinde memur olanlara» münhasırdır. Maddenin bu şekilde bulunması hususî idarelerle belediyelerde çalışan memurların ve Devlet bütçesinden ücret alanların ka-

nunun şümülünden hariç tutulması gibi yanlış bir telâkkiye de meydan açabilir. Kanunun teklifinden maksat her hangi bir âmme hizmeti görenlerin kendilerinden beklenen vazifeyi sektesiz bir surette yapmalarının temini olduğuna ve Encümende hazır bulunan Vekiller de aynı maksadı teyit ettiklerine göre Dahiliye Encümeninin bu husustaki tadili yerinde görülmüş ve maddenin (Umumî ve mülhak bütçeler ile hususî idare ve belediye bütçelerinden maaş ve ücret alanlar) kaydile daha açık ve şumullü olarak yazılması Encümenimizce dahi tensip edilmiştir.

İkinci maddede dahi Dahiliye encümenince meydana getirilen tadillerin ihtiyaca muvafık olduğu Maarif vekili tarafından verilen izahat üzerine anlaşarak muhtelif fakültelerde ilmi yardımcı veya asistan olarak vazife görenlerin de metne ilâvesi ve yardımcı öğretmenlere ait kanunun esas numarasının konulması yerinde görülmüş ve bu madde Dahiliye encümeninin tadili veçhile aynen kabul edilmiştir.

Üçüncü madde Devlet daire ve müesseselerince kendi memurları için açılmış olan kursların bu kanunun şümülü dahilinde bulunmadığını ihtiva ediyor. Bu türlü kurslar veya okullar Devlet memurlarının mesleklerindeki tekâmüle ve âmme hizmetlerinin daha mükemmeliyetle yürü-

mesine hizmet etmek maksadile kurulmuş olacaklarından umumî tahsil müesseselerine kıyas edilmemek lâzımdır ve bu noktadan madde yerindedir. Dahiliye encümeninin kurslarla aynı mahiyette olmalarından dolayı mektepleri de ilâve etmiş olması maksada uygun telâkki edilmiştir. Aneak ikinci maddede mektep kelimesi yerine okul denildiği için bu maddede dahi kelimenin o suretle yazılması tereih edilmiştir. Maddenin sonundaki «Birinci madde bahsedilen tahsil müesseselerinden değildir» cümlesi «Birinci maddenin şumulüne dahil değildir». Suretinde değiştirilerek ifadeye daha mantıkî bir şekil verilmiştir.

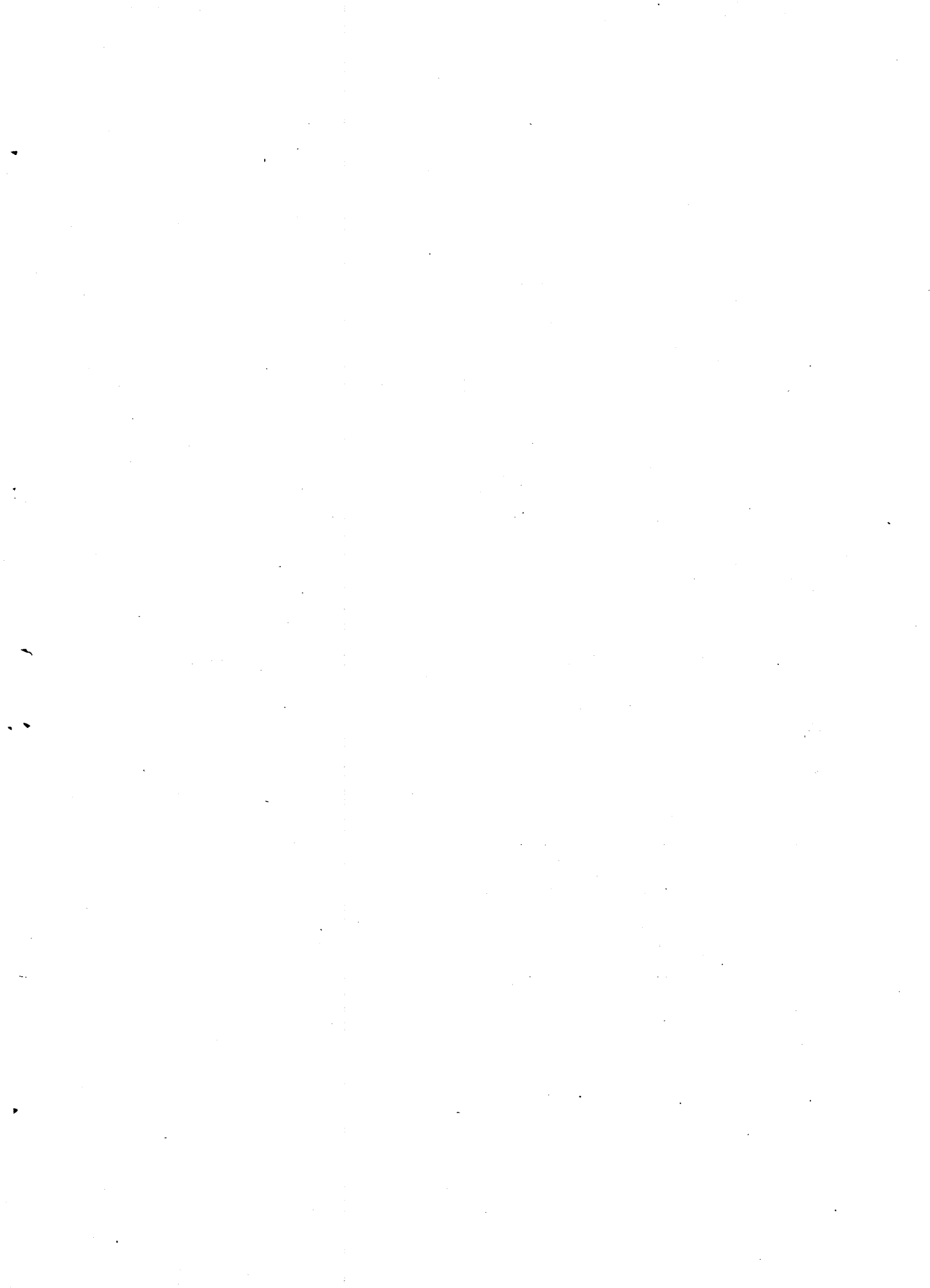
Dördüncü madde kanunun neşri tarihinde muhtelif müesseselerde aslî talebe olarak devam edenlerin vaziyetlerine ait olup Hükümetin teklifinde bunlardan tahsillerinin yarı müddetini bitirmiş olanların tahsillerini tamamlamalarına mensup oldukları vekilliklerce müsaade edilebileceği şeklinde tanzim edilmiştir. Encümenimiz bu hususta Dahiliye encümeninin mütaleasına iştirak

ederek kanunun neşri tarihinde her hangi bir yüksek tahsil müessesesine devam etmekte bulunanların tahsillerini tamamlamalarına müsaade olunması ve şu kadar ki bir ders yılı sonunda sınıflarını geçemiyenlerden bu kanunî müsaadenin derhal geri alınması esasını adaletle daha uygun bulmuştur.

Bu esas dahilinde meydana getirilmiş olan Dahiliye encümeninin tadil şeklini kabul etmiştir.

Kanun lâyihası arzedilen tadillerle ve ittifakla kabul edilerek Umumî Heyetin tasvibine arzedilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulmuştur.

Maarif En. Rs.	M. M.	Kâtip
Manisa	İstanbul	İzmir
<i>R. N. Edgüer</i>	<i>İ. A. Gövsa</i>	<i>Ş. Yunus</i>
Ankara	Antalya	Giresun
<i>B. Baykan</i>	<i>T. Örs</i>	<i>T. Onay</i>
Hakkâri		İçel
<i>İzzet U. Aykurd</i>		<i>E. İnankur</i>
İstanbul		Tokad
<i>K. Akyüz</i>		<i>H. A. Aytuna</i>

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Memurların tahsil müesseselerinde talebe olamayacaklarına dair kanun lâyihası

MADDE 1 — Devlet daire ve müesseselerinde memur olanlar filen vazife gördükleri müddetçe her hangi bir tahsil müessesesine aslı talebe olarak devam edemezler.

MADDE 2 — 6 - I - 1941 tarih ve 3976 numaralı kanuna göre orta öğretim müesseselerinde yardımcı öğretmenlik edenlerle munhasıran hususî okullarda, yabancı ve azınlık okullarında öğretmen bulunanlar birinci maddenin şümulüne girmezler.

MADDE 3 — Devlet daire ve müesseselerince kendi memurları için açılmış olan kurslar birinci maddede bahsedilen tahsil müesseselerinden değildir.

MADDE 4 — Bu kanunun neşri tarihinde her hangi bir yüksek öğretim müesseselerindeki tahsillerinin yarı müddetini bitirmiş bulunanların tahsillerini tamamlamalarına mensup oldukları vekilliklerce müsaade edilebilir.

MADDE 5 — Bu kanun neşri tarihinden muhtemeldir.

MADDE 6 — Bu kanunun tatbikına İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

14 - III - 1941

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.
Dr. R. Saydam	H. Menemencioğlu	S. Arıkan
Da. V.	Ha. V.	Ma. V.
Fayık Öztrak	Ş. Saracoğlu	F. Ağralı
Mf. V.	Na. V.	İk. V.
Yücel	A. F. Cebesoy	H. Çakır
S. İ. M. V.	G. İ. V.	Zr. V.
Dr. H. Alataş	R. Karadeniz	Muhlis Erkmen
Mü. V.	Ti. V.	
	M. Ökmen	

DAHİLİYE ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

Memurların tahsil müesseselerinde talebe olamayacaklarına dair kanun lâyihası

MADDE 1 — Umumî ve mühlak bütçelerle hususî idare ve belediye bütçelerinden maaş ve ücret alanlar filen vazife gördükleri müddetçe her hangi bir tahsil müessesesine aslı talebe olarak devam edemezler.

MADDE 2 — Muhtelif fakültelerde ilmi yardımcı veya asistan olarak vazife görenler ve 2624 numaralı kanun hükmüne tevfi kanun orta öğretim müesseselerinde yardımcı öğretmenlik edenler ve münhasıran hususî ve yabancı ve akalliyet okullarında öğretmen olanlar birinci maddenin şümulüne girmezler.

MADDE 3 — Devlet daire ve müesseselerince kendi memurları için açılmış olan kurslar ve mektepler birinci maddede bahsedilen tahsil müesseselerinden değildir.

MADDE 4 — Bu kanunun neşri tarihinde herhangi bir yüksek tahsil müessesesine devam etmekte bulunanların, her sene muntazaman sınıflarını terfi etmek şartıyla, tahsillerini ikmal etmelerine mensup oldukları vekilliklerce müsaade edilebilir.

MADDE 5 — Hükümetin 5 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 6 — Hükümetin 6 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

MAARİF ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

*Memurların tahsil müesseselerinde talebe olamı-
yacaklarına dair kanun lâyihası*

MADDE 1 — Dahiliye encümeninin tadili aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2 — Dahiliye encümeninin tadili aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3 — Devlet daire ve müesseselerince kendi memurları için açılmış olan kurslar ve okullar birinci maddenin şümulüne dahil değildir.

MADDE 4 — Dahiliye encümeninin tadili aynen kabul edilmiştir.

MADDE 5 — Hükûmetin 5 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 6 — Hükûmetin 6 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

